

VERTIKALNO RAZDVAJANJE VOJNIH VAZDUHOPLOVA PO VISINI

Magnetni kurs											
000°-179°						180°-359°					
Instrumentalno letenje			Vizuelno letenje			Instrumentalno letenje			Vizuelno letenje		
Nivo			Nivo			Nivo			Nivo		
FL	Ft	m	FL	Ft	m	FL	Ft	m	FL	Ft	m
010	1000	300	—	—	—	020	2000	600	—	—	—
030	3000	900	035	3500	1050	040	4000	1200	045	4500	1350
050	5000	1500	055	5500	1700	060	6000	1850	065	6500	2000
070	7000	2150	075	7500	2300	080	8000	2450	085	8500	2600
090	9000	2750	095	9500	2900	100	10000	3050	105	10500	3200
110	11000	3350	115	11500	3500	120	12000	3650	125	12500	3800
130	13000	3950	135	13500	4100	140	14000	4250	145	14500	4400
150	15000	4550	155	15500	4700	160	16000	4900	165	16500	5050
170	17000	5200	175	17500	5350	180	18000	5500	185	18500	5650
190	19000	5800	195	19500	5950	200	20000	6100	205	20500	6250
210	21000	6400	215	21500	6550	220	22000	6700	225	22500	6850
230	23000	7000	235	23500	7150	240	24000	7300	245	24500	7450
250	25000	7600	255	25500	7750	260	26000	7900	265	26500	8100
270	27000	8250	275	27500	8400	280	28000	8550	285	28500	8700
290	29000	8850				300	30000	9150			
310	31000	9450				320	32000	9750			
330	33000	10050				340	34000	10350			
350	35000	10650				360	36000	10950			
370	37000	11300				380	38000	11600			
390	39000	11900				400	40000	12200			
410	41000	12500				430	43000	13100			
450	45000	13700				470	47000	14350			
490	49000	14950				510	51000	15550			
itd.	itd.	itd.				itd.	itd.	itd.			

METEOROLOŠKI USLOVI ZA IZVRŠENJE LETA PREMA PRAVILIMA VIZUELNOG LETENJA (VFR)

Vidljivost i najmanja udaljenost vojnog vazduhoplova od oblaka

Opseg visina	Klasa vazdušnog prostora	Vidljivost u letu	Udaljenost od oblaka
3000 m ili (10000 ft) iznad nivoa mora (AMSL) i više	A(**) B C D E F G	8 km	1500 m horizontalno 300 m (1000 ft) vertikalno
Od 900 m (3000 ft) do 3000 m (10000 ft) iznad nivoa mora (AMSL), ili više od 300 m (1000 ft) iznad terena (AGL), šta god je više	A(**) B C D E F G	5 km	1500 m horizontalno 300 m (1000 ft) vertikalno
Na ili ispod 900 m (3000 ft) iznad nivoa mora (AMSL), ili 300 m (1000 ft) iznad terena (AGL), šta god je više	A(**) B C D E	5 km	1500 m horizontalno 300 m (1000 ft) vertikalno
	F G	5 km (***)	Van oblaka i sa vizuelnim kontaktom sa tlom

(*) Kad je visina prelazne apsolutne visine manja od 3000 m (10000 ft) iznad nivoa mora (AMSL), nivo leta (FL) 100 se koristi umjesto 10000 ft.

(**) Vizuelni meteorološki uslovi (VMC) minimum u klasi A vazdušnog prostora je uključen radi smjernica za pilote i ne podrazumijeva prihvatanje letova prema pravilima vizuelnog letenja (VFR) u klasi A vazdušnog prostora.

(***) Kad je tako propisano od strane nadležnih vlasti:

(a) smanjena vidljivost u letu, ali ne manje od 1500 m, može da se dozvoli za letove:

(1) sa instrumentalnom brzinom (IAS) od 140 kt ili manjom, koje pružaju odgovarajuću mogućnost da se uoči drugi saobraćaj ili prepreka na vrijeme da bi se izbjegao sudar, ili

(2) u okolnostima u kojima je vjerovatnoća susreta sa drugim saobraćajem niska, npr. u oblastima niskog obima saobraćaja i za usluge iz vazduha na niskim nivoima;

(b) helikopterima može da se dozvoli da izvode operacije na manje od 1500 m, ali ne manje od 800 m vidljivosti u letu, ako manevrišu brzinom koja im daje odgovarajuću mogućnost da uoče drugi saobraćaj ili prepreke na vrijeme da bi se izbjegao sudar. Vidljivost u letu manja od 800 m može da se dozvoli u posebnim slučajevima, za medicinske letove, traganje i spašavanje i gašenje požara.

U vazdušnom prostoru koji nije rezervisan za vojno letenje, letovi prema pravilima vizuelnog letenja (VFR) mogu se obavljati i iznad nivoa leta (FL) 195 uz prethodno dobijeno odobrenje nadležne jedinice kontrole letenja.

Vojni vazduhoplovi mogu letjeti i u uslovima ispod definisanih minimalnih vrijednosti za vidljivost u letu, udaljenost od oblaka, vidljivost pri zemlji i donju bazu oblaka ako je to nužno za izvršenje letova posebne namjene kao i letova za hitnu reakciju, po odobrenju komandanta vazduhoplovstva Vojske za vojne vazduhoplove sa posadom, odnosno komandanta jedinice Vojske koja planira letenje za bespilotne letilice.

Pri grupnom letenju vrijednosti minimalnih meteoroloških uslova za let prema pravilima vizuelnog letenja (VFR) se uvećavaju za 25% u odnosu na minimalne meteorološke uslove za izvršenje leta prema pravilima vizuelnog letenja (VFR) za pojedinačni vojni vazduhoplov.

**ZNAČENJE SIGNALA RUKOM IZMEĐU PILOTA
(SAMO U SMAKNUTOM PORETKU)**

Značenje	Signal	Napomena
„Spreman“ (za pokretanje motora, početak vožnje, polijetanje ili drugu ugovorenu radnju)	Zatvorena šaka desne ruke dignuta u visini lica s palcem ispruženim uvis.	Pratioci odgovaraju istim signalom o svojoj spremnosti.
„Daj gas“ (za vožnje, polijetanje, u letu)	Stisnuta pesnica u visini lica, zatim ispružena ruka sa stisnutom pesnicom horizontalno pravo naprijed.	Ako je grupa vojnih vazduhoplova veća od para vojnih vazduhoplova, pratioci prenose signale.
„Oduzmi gas“ (u vožnji i letu)	Obrnuti signal od „daj gas“, tj. stisnutu pesnicu sa ispruženom rukom prinijeti licu savijajući ruku.	
„Izvuci (uvuci) stajni trap“	Stisnutu dignutu pesnicu spustiti do visine brade za izvlačenje stajnog trapa (za uvlačenje stajnog trapa, podići stisnutu pesnicu).	
„Izvuci (uvuci) zakrilca“	Sa dlanom okrenutim nadolje pokret naniže (za uvlačenje pokret naviše dlanom okrenutim nagore).	
„Izvuci (uvuci) vazdušne kočnice“	Dlanom okrenutim naprijed sa uspravnom podlakticom pokret naprijed (za uvlačenje dlan okrenut unazad i pokret ka sebi).	
„Zaokret nalijevo (nadesno)“	Uspravnom podlakticom desne (lijeve) ruke, otvorenom šakom i dlanom ulijevo (desno) pokret ulijevo (desno) do horizontalnog položaja.	
„Pravo“ (za vađenje iz zaokreta)	Držati podlakticu uspravno sa otvorenom šakom i sječimice ispružiti ruku naprijed do horizontalnog položaja.	
„Zauzmite lijevi (desni) stepen“	Položenom podlakticom u visini lica pokazati kažiprstom u lijevu (desnu) stranu.	
„Zauzmite kolonu“	Stisnutom pesnicom dodirnuti potiljak.	
„Zauzmite razmaknuti poredak“	Uspravnom podlakticom, otvorenom šakom naprijed i raširenim prstima mahati ulijevo i udesno.	
„Priđi bliže“	Uspravnom podlakticom, zatvorenom šakom i povijenim kažiprstom mahati ka sebi.	Ako je grupa vojnih vazduhoplova veća od para vojnih vazduhoplova, pratioci prenose signale.
„Odmakni se“	Sa uspravnom podlakticom, otvorenom šakom s prstima okrenutim naniže praviti pokrete odbijanja (samo šakom i prstima).	
„Ne radi mi prijemnik (predajnik)“	Udarati prstima po slušalici (ustima, maski) i odrečno mahati kažiprstom.	
Prelaz na unaprijed dogovoren kanal radio-veze A (B, C, D, F, G, H)	Udarati pesnicom po slušalici i podignuti uspravno prst (2, 3, 4, 5, 5+1, 5+2 ili 5+3 prsta).	

Napomena:

- Izvršavanje komande počinje kad pratioci prenesu signal.
- U paru vojnih vazduhoplova izvršavanje komandi počinje jedan sekund poslije datog signala.
- Pratilac koji ne prenosi signal, potvrdnim klimanjem glave daje znak „razumio“.

**ZNAČENJE SIGNALA U EVOLUCIJAMA AVIONA
(SAMO U RAZMAKNUTOM PORETKU)**

Značenje	Signal	Napomena
„Pažnja“	2 - 3 ljuljanja sa 15° nagiba s krila na krilo.	Daje se kao upozorenje prije svakog drugog signala.
„Zaokret nalijevo (nadesno) za 90°“	Kratko i duboko naginjanje do 45° na lijevo (desno) krilo.	Pratioci prenose signal ako je grupa vojnih vazduhoplova veća od para vojnih vazduhoplova.
„Zaokret nalijevo (nadesno) za 180°“	Dva kratka, duboka naginjanja do 45° na lijevo (desno) krilo.	
„Zauzmite front (iz stepena ili kolone)“	2 - 3 oštra klizanja bez naginjanja u horizontalnom letu.	
„Zauzmite kolonu (iz fronta ili stepena)“	Po dva blaga propinjanja pod uglom 15 - 20°.	
„Zauzmite stepen (iz fronta ili kolone)“	Nagib od 30° u željenu stranu trajanja oko tri sekunde, bez promjene pravca i visine leta.	
„Zamjenik neka preuzme komandu“	Propinjanje sa oštrim poniranjem i skretanjem u stranu.	Zamjenik daje znak „pažnja“.
„Zbor – zauzmite smaknuti poredak“	4 - 5 dubokih ljuljanja do 45° s krila na krilo.	Pratioci prenose signal ako je grupa vojnih vazduhoplova veća od para vojnih vazduhoplova.

Napomena:

- Izvršavanje komande počinje kad pratioci prenesu signal.
- U paru vojnih vazduhoplova izvršavanje komandi počinje jedan sekund poslije datog signala.